

v centralisované a necentralisované. První objímají celé okresy neb celou korunní zemi, druhé působí jen v jednotlivých obcích neb menších okrscích. K prvním náleží c. k. zemědělské spolky, jež zřízeny v každé korunní zemi. Okresní spolky zemědělské jsou v organickém spojení se spolky hlavními. Vedle toho existují mnohé samostatné zvláštní spolky, a to spolky lesnické a honební, spolky k ochraně honitby, zahradnické a ovocnářské spolky, spolky vinařské, spolky pro chov dobytka, spolek pro pěstění hedvábnictví, spolky, kluby a sdružení ku povznesení zemědělství. Ruku v ruce se spolky zemědělskými musí postupovati agrikulturně-technické stanice pokusné, má-li se život spolkový řádně vyvíjeti. Tímto zdravým vzájemným působením zemědělských ústavů badatelských a praktického spolkového života zemědělství se oživuje a podstatně podporuje (viz čl. Stanice pokusné zemědělské).

Spoludědic viz Dědic.

Spoludlužník viz Korrealita.

Spoluporučník viz Poručenství.

Spolurukojmí viz Rukojemství.

Spoluvěřitel viz Korrealita.

Spoluvina (v právu trestním).

I. Pojem.

Názvem »spoluvina« označuje trestní zákon (§§ 5 a 239) a trestní řád (§§ 55 a 320) dvě formy účastenství v širším slova smyslu a to návod a pomahání — vyjma případ přispění fyzického, kteréž na vzpomenuých místech zákona účastenstvím se nazývá. (Viz čl. Účastenství.) Ježto o národu pojednáno bylo ve zvláštním článku (srv. čl. »Návod«), sluší zde zmíniti se podrobněji o pomahání.

II. Dopouští se pak spoluviny pomaháním ten, kdo ke spáchání činu trestného úmyslně opatřil prostředky, odstranil překážky nebo jakkoli jinak pachateli nadržoval, pomoci poskytl, k bezpečnému provedení přispěl (§ 5 tr. z.). Vyhledává se tedy k pomahání právě tak jako k návodu (zlý) úmysl, který musí směřovati k tomu, aby nějaký trestný čin (delikt) byl podporován. Podpora tato nesmí se však poskytnouti při spáchání činu trestného, ježto by tu nastal případ spolupachatelství, nýbrž dříve, než delikt spáchán jest. Že správným jest toto rozhodnutí velice sporné otázky co do rozdílu mezi spolupachatelstvím a pomaháním ve smyslu našeho zákona trestního, vidno vedle jiných míst v zákoně i z ustanovení §§ 136 a 137 tr. ř., dle něhož na rovni jsou s přímým vrahem a návodcem vraždy ony osoby, jež přímo při spáchání vraždy samy ruku přiložily nebo jinak účinně spolupůsobily, protivou k těm, kdož vzdáleným způsobem k činu přispěli. (Srv. násl. kas. dv. soud. ze dne 26. srpna 1887 sb. č. 1104). Pomahání může záležeti buďto ve fyzickém vlivu (působení) na pachatele nebo v nějaké vnější podpoře — jako když někdo úmyslně zanedbá povinné činnosti (násl. kas. dv. s. ze dne 10. ledna 1891 sb. č. 1389). O fyzickém pomahání lze mluviti i v tom případě, když při provádění skutku nebylo použito prostředku, který byl pomahačem ve srozumění s pachatelem opatřen (násl. kas. dvoru ze dne 1. října 1880 sb. č. 279). Určitý případ fyzického pomahání vylučuje zákon z pojmu spoluviny a označuje jej účastenstvím. Dle §§ 5 a 239 tr. z. jest totiž účastníkem činu trestného ten, kdo se jen předběžně srozuměl s pachatelem o pomoci po vykonaném deliktu nebo o podílu v zisku a výhodě.

III. Trestnost pomahání.

Ježto se dle § 5 tr. z. spoluvinník dopouští téhož činu trestného, jaký spáchán byl přímým pachatelem, jest pomahání pravidelně teprve tehdy trestným, podnikl-li pachatel aspoň trestný pokus činu trestného. Není tedy správným ve příčině spolupachatele a pomocníka nálezt kas. dvora ze dne 24. května 1886, č. sb. 921, dle něhož dobrovolné ustoupení pachatele od pokusu neosvobozuje ani spolupachatele ani původce ani pomocníka; neníť dle § 8 tr. z. dobrovolné ustoupení takového důvodem trestnost rušícím, nýbrž okolností, která vylučuje skutkový podklad trestného pokusu. Ježto se pomocník dopouští toliko toho činu trestného, kterýž objektivně spáchán byl pachatelem, nelze rozšiřovati na ostatní spoluvinníky nebo účastníky okolnosti trestnost skutku vylučující neb zvyšující, kteréžto zruší nebo zvětší trestnost určitého činu trestného pro pachatele nebo pro některého spoluvinníka neb účastníka toliko následkem určitých osobních poměrů a vlastností (závěr. věta § 5 tr. z.).

Podobná ustanovení vykazují voj. trest. zák. v § 11 a trest. zák. pro Bosnu a Hercegovinu v § 9.

IV. Osnova nového trestního zákona nezná vedle pachatele spoluvinníků, nýbrž jen účastníky a označuje v § 51 účastníky netoliko návodce, nýbrž i toho, kdo vědomě někomu jinému ke spáchání zločinu nebo přečinu (při přestupcích není pomáhání trestným) radou nebo skutkem přispěl nebo jen předkem připověděl mu pomoc svou při činu nebo po činu (pomocník).

Spoluvina (v právu trestním důchodkovém).

I. Pojem.

Znaky spoluviny při přestupcích důchodkových vylíčeny byly již ve čl. »Zákon trestní důchodkový«.

II. Vztah a poměr spoluviny k pachatelství a původcovství:

1. Spoluvinu neboli účastenství v nějakém přestupku důchodkovém lze přičítati jen tomu, kdo věděl buďto o přestupku a okolnostech, že jeho jednání neb opomenutí jest s přestupkem ve spojení zákonem vyznačeném, nebo mohl a měl při náležité pozornosti snadno za daných poměrů rozpoznati, že dopouští se přestupku a že jednání neb opomenutí jeho očividně souvisí s dotyčným přestupkem. Přičítá se tudíž zlý úmysl nebo nedbalost netoliko při původcovství, nýbrž jest podmínkou připočitatelnosti i při spoluvině a účastenství (§ 26).

2. Kdežto pachatel a původce přestupku důchodkového vždy trestu podléhá, dlužno spoluvinníky a účastníky potrestati toliko v případech, jež trestní zákon důchodkový výslovně uvádí.

3. Spoluvinníci a účastníci právi jsou však dle § 137 z oněch přestupků, za které nejsou trestáni (§ 27).

4. Všeobecně však propadají trestu vinníci a účastníci v kterémkoli důchodkovém přestupku pro ten případ, nelze-li přestupek přičítati pachateli samému z některého nebo z několika důvodů v § 15 uvedených (t. j. nedostatek užívání rozumu, pomatení mysli, neodvratné donucení, je-li pachatel mladší 10 let.) (§ 28).

5. Zasazoval-li se původce některého přestupku důchodkového před spácháním účinně o to, aby odvrátil od spáchání přestupku osobu, kterou sám k přestupku měl, ale přece osoba ta skutek spáchala, má býti mu